

Załącznik
do uchwały nr CCXVII/4245/2026
Zarządu Województwa Lubelskiego
z dnia 24 lutego 2026 r.

**Raport z wykonania i efektów realizacji
Wojewódzkiego Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025
w roku 2025**

Lublin, marzec 2026

Spis treści:

I.	WPROWADZENIE	4
II.	SPOSÓB OPRACOWANIA RAPORTU	5
III.	EFEKTY REALIZACJI W ROKU 2025 WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2022-2025	6
1.	<i>DZIAŁANIA INFORMACYJNE KIEROWANE DO WYBRANYCH GRUP ODBIORCÓW.....</i>	6
2.	<i>DOSKONALENIE ZAWODOWE KADR PROFILAKTYKI I LECZENIA UZALEŻNIEŃ.....</i>	10
3.	<i>DZIAŁANIA INFORMACYJNO – EDUKACYJNE DOTYCZĄCE PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ.....</i>	18
4.	<i>FORMY KOMUNIKACJI REALIZATORÓW PROGRAMU Z OTOCZENIEM ZEWNĘTRZNYM</i>	22
5.	<i>REALIZACJA PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH, W TYM O NAUKOWYCH PODSTAWACH.....</i>	23
6.	<i>SYSTEM POMOCY OSOBOM UZALEŻNIONYM I WSPÓLUZALEŻNIONYM.....</i>	27
7.	<i>DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA W OBSZARZE ZAGROŻENIA UZALEŻNIENIAMI.....</i>	30
8.	<i>POMOC DZIECIOM I MŁODZIEŻY Z FAS/FASD.....</i>	31
9.	<i>PREZENTACJA WSKAŹNIKÓW CELÓW OPERACYJNYCH PROGRAMU</i>	33
IV.	PODSUMOWANIE	40

Wykaz skrótów:

ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Drugs) – Europejski Projekt Badań Ankietowych w Szkołach na temat Alkoholu i Narkotyków

FAS (Fetal Alcohol Syndrome) – Alkoholowy Zespół Płodowy

FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Spektrum Poalkoholowych Uszkodzeń Płodu

JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego

KC ds. AIDS – Krajowe Centrum do spraw AIDS

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KMP – Komenda Miejska Policji

KPP – Komenda Powiatowa Policji

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PROGRAM – Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

RPDiT FAS/FASD – Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD

SWL – Samorząd Województwa Lubelskiego

WOTUW – Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

I. Wprowadzenie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie przedstawia Raport z wykonania i efektów realizacji w roku 2025 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

Zadania związane z profilaktyką oraz zwalczaniem problemów alkoholowych i narkotykowych należą do istotnych obowiązków samorządu województwa lubelskiego. Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Zarząd Województwa jest zobowiązany do corocznego przedkładania Sejmikowi Województwa w terminie do końca marca danego roku raportu z realizacji programu w roku poprzednim.

Program, który został przyjęty uchwałą nr XL/612/2022 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 17 października 2022 r. obowiązywał w latach 2022-2025. Był narzędziem wzmocnienia działań profilaktycznych oraz realizacji systemu wsparcia dla osób, dla których alkohol i narkotyki stały się czynnikami wywołującymi problemy osobiste. Przyjęto pięć celów operacyjnych i dwadzieścia jeden działań oraz założenie, że ich realizacja wpływać będzie na ograniczanie występowania negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych wśród dzieci, młodzieży szkolnej, młodych dorosłych oraz osób dorosłych.

Przyjęte działania pozostawały w zgodności z treścią zadań rekomendowanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach celu operacyjnego Profilaktyka uzależnień zawartego w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021–2025. W ten sposób aktywność ROPS w Lublinie wpisywała się w ogólnokrajowe priorytety polityki zdrowia publicznego, zapewniając spójność i zgodność merytoryczną podejmowanych interwencji z aktualnymi standardami i wytycznymi postępowania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

W raporcie w sposób usystematyzowany opisane zostały działania ukierunkowane na osiągnięcie podstawowego efektu społecznego, jakim jest trzeźwość naszego społeczeństwa oraz ograniczanie i zmianę struktury spożycia napojów alkoholowych, używania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych, a także redukcja zachowań określanych przez psychiatrię jako behawioralne.

Środki na realizację Wojewódzkiego programu zostały ujęte w budżecie województwa lubelskiego na 2025 r. Pochodziły z opłat na wydawanie zezwoleń na hurtową sprzedaż napojów alkoholowych do 18% zawartości alkoholu oraz stanowiły inne środki własne województwa.

W 2025 r. na realizację programu wydatkowano kwotę 1 486 907,65 zł, z tego: na zadania realizowane przez RPDiT FAS/FASD 555 278,54 zł i na zadania Oddziału ds. Uzależnień 931 629,11 zł.

Podmiotem odpowiedzialnym za jego realizację był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

II. Sposób opracowania raportu

Raport został sporządzony w oparciu o informacje znajdujące się w zasobach dokumentacyjnych ROPS w Lublinie. Podstawowymi źródłami wiedzy były umowy zawarte z wykonawcami zadań, sprawozdania finansowe, dokumentacja merytoryczna związana z realizowanymi działaniami, porozumienia o współpracy z partnerami działań, faktury potwierdzające wykonanie usług, dostaw i poniesionych wydatków, listy obecności uczestników działań oraz dokumentacja fotograficzna.

Systematyzacja dostępnych informacji pozwoliła opracować strukturę tematyczną raportu, w ramach której przedstawione zostały informacje o zrealizowanych działaniach wynikających z poszczególnych celów operacyjnych i w odniesieniu do sformułowanego celu głównego Programu pod nazwą **„Ograniczenie zakresu występowania na terenie województwa lubelskiego problemów społecznych i zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych”**.

W ten sposób powstał dokument, na podstawie którego można było przeprowadzić ocenę efektywności wydatkowania publicznych środków finansowych na realizację działań mających na celu osiągnięcie przez samorząd wojewódzki jak najlepszych rezultatów kształtowania polityki społecznej, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkotykowych w regionie.

W opracowanie raportu istotny wkład pracy wnieśli następujący pracownicy ROPS w Lublinie:

1. dr Justyna Syroka – Kierownik RPDiT FAS/FASD w Lublinie;
2. Agnieszka Kańczugowska – Starszy inspektor ds. strategii i wdrażania wojewódzkich programów;
3. Marta Sękuła - Inspektor ds. strategii i wdrażania wojewódzkich programów;

4. Krzysztof Pulikowski – Animator komunikacji i współpracy z organizacjami pozarządowymi.

III. Efekty realizacji w roku 2025 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025

W roku 2025 działania Wojewódzkiego programu realizowane były w ramach samodzielnych zadań Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie, zadań należących do kompetencji WOTUW w Lublinie, Regionalnego Punktu Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie jak również zadań zleczanych do realizacji organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego, wybranym w ramach otwartych konkursów ofert. Zadania miały wielokierunkowy charakter a efekty ich realizacji zostały przedstawione w tej części raportu.

1. DZIAŁANIA INFORMACYJNE KIEROWANE DO WYBRANYCH GRUP ODBIORCÓW

Organizowanie działalności informacyjnej miało na celu przekazywanie wybranym grupom społecznym — dzieciom, młodzieży szkolnej i ich rodzicom, młodym dorosłym oraz osobom dorosłym — rzetelnej wiedzy na temat skutków spożywania alkoholu i używania narkotyków, co jest powszechnie uznawane jako pierwszy krok do kształtowania indywidualnej świadomości odnośnie szkodliwości tych substancji oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. W realizację działań informacyjnych zaangażowane były instytucje porządku i bezpieczeństwa publicznego, środki masowego przekazu, jednostki pomocy społecznej, jednostki oświaty i wychowania, organizacje pozarządowe.

Każda z wymienionych poniżej jednostek współpracy przyjęła na siebie odpowiedzialność za realizację określonych zadań, zgodnie z zakresem posiadanych kompetencji merytorycznych i zasobów własnych.

a) Komenda Miejska Policji w Lublinie.

Jednostka w ramach podjętej współpracy z ROPS w Lublinie zrealizowała następujące inicjatywy:

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Trzeźwy umysł na drodze**”.

Działania informacyjne koncentrowały się na doborze i przekazywaniu słuchaczom starannie dobranych treści, ukierunkowanych na podniesienie bezpieczeństwa na drogach

oraz ograniczenia liczby niebezpiecznych sytuacji stwarzanych przez nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego, zarówno pieszych jak i kierowców.

W jednostkach oświatowych na terenie Lublina i powiatu lubelskiego przeprowadzono 26 spotkań edukacyjnych, w których uczestniczyło **1 450 osób** (178 osób dorosłych i 1 272 młodzieży szkolnej). Taką kampanię przeprowadzono również wśród uczestników Ośrodków Doskonalenia Technik Jazdy w Lublinie tj. PZMOT, LEVEL, OSK IDRIVE, POSTĘP, EFEKT. Zorganizowano 11 spotkań dla 108 kursantów, podczas których ich uczestnikom przekazano informacje dotyczące prawnych oraz społecznych konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu bądź środków odurzających.

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Odpal myślenie, nie wchodź w uzależnienie**”

Ta autorska inicjatywa Wydziału Prewencji KMP w Lublinie była realizowana w formie debat publicznych skierowanych do młodzieży szkolnej oraz rodziców. Celem przedsięwzięcia było wspólne wypracowanie wniosków na podstawie przekazanej wiedzy podnoszącej świadomość młodzieży w zakresie zagrożeń zdrowotnych oraz prawnych i społecznych konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków i dopalaczy.

W ramach tego projektu funkcjonariusze Wydziału Prewencji KMP w Lublinie przeprowadzili **69 działań edukacyjnych dla 2 215 osób (1 685 osób z grupy młodzieży szkolnej oraz 530. pedagogów)**. Miejscem tych debat były szkoły podstawowe oraz średnie w Lublinie oraz na terenie powiatu lubelskiego.

b) Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku.

Jednostka w ramach podjętej współpracy z ROPS w Lublinie zrealizowała następujące inicjatywy:

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Uzależnieniom mówimy NIE**”

Celem tej kampanii było zwiększenie świadomości młodzieży w obszarze problematyki uzależnień od narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych, tzw. „dopalaczy”, alkoholu i wyrobów tytoniowych. Program kampanii był zaadresowany do nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu kraśnickiego. **Zrealizowano 16 spotkań, w których udział wzięło 380 osób.**

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Kieruj życiem trzeźwo**”

Zrealizowana kampania miała na celu zwiększenie świadomości młodzieży w zakresie powstania konsekwencji wynikających ze spożywania alkoholu przez uczestników ruchu

drogowego i wywołania z tego tytułu licznych zagrożeń dla zdrowia i życia niechronionych użytkowników ruchu drogowego.

Z młodzieżą z terenu powiatu kraśnickiego (420 osób) przeprowadzono 15 spotkań informacyjno-edukacyjnych, w trakcie których przekazywano informacje dotyczące istotnych źródeł powstawania zagrożeń dla bezpieczeństwa ruchu drogowego i konieczności stosowania podstawowych zasad bezpieczeństwa.

Dopełnieniem przekazu werbalnego podczas realizowanych kampanii było zaopatrzenie słuchaczy w liczne materiały edukacyjne, przygotowane w formie broszur, ulotek oraz wydawnictw książkowych, opracowanych merytorycznie przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Dodatkowo uczestnikom przekazywano przedmioty codziennego użytku, takie jak opaski i zawieszki odblaskowe, skrobaczki do szyb, piłeczki antystresowe, breloki do kluczy na taśmach odblaskowych oraz torby ekologiczne.

c) Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Lublinie

W okresie od 01.10.2025 r. do 30.11.2025 r. prowadzono współpracę z MPK w Lublinie polegającą na prezentowaniu w pojazdach komunikacji miejskiej spotu informacyjnego pod nazwą „Tylko na początku bywa kolorowo”. Przygotowany przez ROPS materiał filmowy zawierał w sobie skondensowany zakres informacji dotyczących szkód zdrowotnych i społecznych powstających w wyniku zażywania narkotyków. Materiał był emitowany na monitorach LCD w 20 autobusach MPK Lublin Sp. z o. o.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie w ramach działań autorskich Oddziału ds. Uzależnień, przygotował koncepcję merytoryczną, zlecił wykonanie i emisję na antenie radiowej i antenie telewizyjnej spotów informacyjno-edukacyjnych mających na celu uświadomienie szkód społecznych i zdrowotnych powstających w związku ze spożywaniem alkoholu, używaniem narkotyków i współczesnych substancji psychoaktywnych. Akcentowano społeczne koszty jakie z tego tytułu ponosi rodzina, młode kobiety, młodzi mężczyźni oraz całe społeczeństwo. Przekaz skierowany został do masowego odbiorcy a merytorycznie został zawarty w następujących obszarach tematycznych:

- „Twoje dziecko będzie kochane” o czasie trwania 45 sekund;
- „Zostań rodziną zastępczą” o czasie trwania 30 sekund;
- „STOP przemocy domowej” o czasie trwania 35 sekund;
- „Regionalny Punkt Diagnozy i Terapii FAS/FASD” o czasie trwania 30 sekund;
- „Tylko na początku bywa kolorowo” o czasie trwania 32 sekundy.

Spoty informacyjno-edukacyjne emitowane były przez następujące środki społecznego komunikowania o zasięgu regionalnym i lokalnym:

- na antenie Telewizji Polskiej SA Oddział w Lublinie, w dniach od 01.10.2025 r. do 15.12.2025 r.;
- na antenie Radia Lublin S.A., w dniach od 01.09.2025 r. do 28.11.2025 r.;
- na antenie Radia Freee, w dniach od 01.09.2025 r. do 28.11.2025 r., nadającego jako regionalna rozgłośnia radiowa z Lublina, działająca w strukturze Radia Lublin S.A., która swój program kieruje do młodego radiosłuchacza;
- na antenie Master Telewizja - Ireneusz Mateńko w Łukowie, w dniach od 1.12. 2025 r. do 31.12.2025 r., która nadaje swój program w sieci kablowej UPC w Łukowie i Radzynie Podlaskim.

ROPS w Lublinie kontynuował w roku 2025 realizację inicjatywy własnej pod nazwą „**STOP! Uzależnieniom**”, która w swojej istocie polegała na upowszechnianiu w środowisku młodzieży szkolnej materiałów informacyjnych o charakterze edukacyjnym z zakresu profilaktyki uzależnień.

W celu zapewnienia spójnego systemu przekazywania wybranym grupom odbiorców informacji sprzyjających kształtowaniu postaw trzeźwości i abstynencji, jednym z istotnych kierunków działalności jednostki w 2025 roku było aktywne zaangażowanie w rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych. Materiały te udostępniano uczestnikom regionalnych wydarzeń społecznych, których tematyka była związana z problematyką uzależnień oraz ochroną zdrowia psychicznego. Zostały one przekazane podczas:

- Wizyt studyjnych organizowanych w związku z działalnością RPDiT FAS/FASD w Lublinie (6 wizyt),
- Szkoleń zawodowych organizowanych dla realizatorów rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z zakresu promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki uniwersalnej,
- Inicjatyw społecznych w obszarze profilaktyki uzależnień organizowanych na poziomie lokalnym,
- Walentynkowej akcji informacyjno-edukacyjnej pn. “Walentynki z profilaktyką” dotyczącej profilaktyki HIV/AIDS prowadzonej wśród pracowników ROPS w Lublinie,
- Dni Funduszy Europejskich w Kraśniku,
- Mikołajkowej akcji informacyjno-edukacyjnej dotyczącej profilaktyki HIV/AIDS jak i profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych prowadzonej wśród pracowników ROPS w Lublinie,

- II Regionalnej Konferencji pn.: „Specjaliści o FAS – diagnoza, nauka, terapia, pomoc”, organizowanej przez RPDiT FAS/FASD w Lublinie,
- Kampanii edukacyjnej „STOP! Uzależnieniom” zawierającej numery telefonów bezpłatnych infolinii dla dzieci i młodzieży uzależnionych oraz Błękitna Linia dot. przemocy domowej,
- Obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS przypadającego w dniu 1.12.2025 r. W tym dniu specjaliści Stowarzyszenia OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień, prowadzili kampanię informacyjną przekazując mieszkańcom Lublina materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące HIV/AIDS, pozwalające na poszerzenie wiedzy na temat tej groźnej choroby (brozury, ulotki, gadżety ROPS w Lublinie w formie nieodpłatnej pozyskał z Centrum ds. AIDS w Warszawie i przekazał na w/w akcję członkom Stowarzyszenia OdNowa). Jednocześnie prowadzono rozmowy uświadamiające, że uzależnienia, czy to od substancji psychoaktywnych, czy od określonego zachowania, mogą znacząco zwiększać ryzyko zakażenia HIV. Przeszkolona kadra Stowarzyszenia przeprowadziła również pośród studentów lubelskich uczelni testowanie w kierunku HIV.

Dystrybuowane materiały edukacyjno-informacyjne zostały przygotowane w wysokich nakładach, z dbałością o atrakcyjną szatę graficzną oraz aktualność prezentowanych treści. Zawierały nazwy realizowanych kampanii, a także kluczowe numery telefonów zaufania związanych z problematyką uzależnień oraz ograniczaniem społecznych skutków wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych.

2. DOSKONALENIE ZAWODOWE KADR PROFILAKTYKI I LECZENIA UZALEŻNIEŃ

W roku 2025 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie przygotował i skierował do osób zaangażowanych zawodowo w działalność informacyjną, popularyzatorską, edukacyjną, leczniczą, terapeutyczną, naprawczą, zgodną z celami szczegółowymi Programu ofertę udziału w szkoleniach zawodowych. Szkolenia miały na celu podniesienie kompetencji osobistych w zakresie znajomości nowych treści, form i metod prowadzenia edukacji profilaktycznej wśród osób zagrożonych uzależnieniami i ryzykiem realnej marginalizacji społecznej. Szkolenia zawodowe zostały zaprogramowane stosownie do potrzeb i zgodnie z podziałem na następujące grupy odbiorców:

- a) Realizatorzy profilaktycznych programów zdrowotnych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.** Dla tej grupy osób, zorganizowane zostały następujące szkolenia o potwierdzonej skuteczności i naukowych podstawach znajdujące się w bazie **programów rekomendowanych**:

- **„Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”**, szkolenie zostało skierowane do 20 osób - wychowawców, pedagogów i psychologów z terenu województwa lubelskiego.

Program szkolenia zakładał nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem i trudnościami, a także kształtowanie postaw optymizmu, empatii, wytrwałości i wiary w siebie, poprzez budowanie poczucia własnej wartości i prawidłowej samooceny na podstawie świadomości własnych uczuć i potrzeb.

- **„Apteczka Kierunek Optymizm”**, szkolenie zostało skierowane do 20 osób, wychowawców, pedagogów i psychologów z terenu województwa lubelskiego, a w pierwszej kolejności do pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy ukończyli szkolenie „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” dla dzieci w wieku 8-12 lat i zadeklarowali realizację programu ze starszą grupą wiekową.
- **„Iskra Odporności”** szkolenie zostało skierowane do 20 osób, wychowawców, pedagogów i psychologów z terenu województwa lubelskiego.
- Dwukrotnie w ciągu roku zrealizowane było szkolenie **z zakresu profilaktyki selektywnej pn. „Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień”**, szkolenie zostało skierowane do łącznie 40 osób, wychowawców, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, kuratorów, policji z terenu województwa lubelskiego.

Należy nadmienić, iż realizowane szkolenia cieszyły się wielkim zainteresowaniem ze strony wskazanych grup odbiorców, chęcią pozyskania uprawnień do realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych. Z informacji jakie uzyskał ROPS wynika, że ponad 80% przeszkolonych osób realizuje w swoim środowisku ww. programy.

Ponadto w ramach projektu pn. **„Efektywna polityka społeczna w województwie lubelskim”** współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, w ramach Działania 4.13 Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 zrealizowano następujące szkolenia:

- **„Profilaktyka uzależnień i zachowań ryzykownych wśród młodzieży”** dla 40 osób (pedagogów, psychologów, nauczycieli, wychowawców pracujących w szkołach i innych placówkach dla młodzieży, członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pracowników ośrodków pomocy społecznej, asystentów rodzin, rodzin zastępczych, policji, kuratorów, personelu medycznego, przedstawicieli organizacji zajmujących się problemem uzależnień) w dniu 17.07.2025 r. realizator: Centrum Kształcenia i Doradztwa „IKKU” Spółka z o. o. z siedzibą w Warszawie;
- **„Uzależnienia behawioralne - charakterystyka współczesnych form zniewoleń”** dla 40 osób (psychologów, pedagogów, nauczycieli, wychowawców pracujących w szkołach i innych placówkach dla młodzieży, członków gminnych komisji

rozwiązywania problemów alkoholowych, pracowników ośrodków pomocy społecznej, asystentów rodzin, rodzin zastępczych, policji, kuratorów, personelu medycznego, przedstawicieli organizacji zajmujących się problemem uzależnień) w dniu 22.08.2025 r., realizator: firma Joanna Dejko Studium Doskonalenia Zdolności Poznawczych z siedzibą w Stoczku;

- **„Dziecko w rodzinie z problemem alkoholowym”** dla 40 osób (psychologów, wychowawców, pracowników ośrodków pomocy społecznej, domów dziecka, asystentów rodzin, funkcjonariuszy policji, kuratorów sądowych oraz przedstawicieli organizacji zajmujących się problemem uzależnień) w dniu 11.09.2025 r. realizator: Towarzystwo Nowa Kuźnia w Lublinie;
- **„Krótkie interwencje dotyczące problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Elementy dialogu motywacyjnego”** dla 40 osób (pracowników miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, powiatowych centrów pomocy rodzinie, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, powiatowych ośrodków interwencji kryzysowej, świetlic socjoterapeutycznych oraz przedstawicieli służb mundurowych) w dniu 19.09.2025 r., realizator: firma Joanna Dejko Studium Doskonalenia Zdolności Poznawczych z siedzibą w Stoczku.

b) Pracownicy Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia w Lublinie działającego w strukturze Szpitala Neuropsychiatrycznego im. Profesora Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie

W roku 2025, Samorząd Województwa Lubelskiego za pośrednictwem ROPS w Lublinie udzielił ww. jednostce wsparcia finansowego na pokrycie kosztów szkoleń zawodowych i supervisionu, których uczestnikami byli merytoryczni pracownicy tej jednostki.

Szkolenia zawodowe dotyczyły następującej tematyki:

- **„Terapia schematów”** - ze szkolenia w wymiarze 25 h dydaktycznych skorzystało 18 specjalistów;
- **„Przeniesienie pracy z pacjentami narcystycznymi i borderline”** w wymiarze 16 h dydaktycznych dla 14 specjalistów.

Z **Supervizji pracy terapeutycznej** w wymiarze 9 pięciogodzinnych spotkań, skorzystało 96 specjalistów.

c) Specjaliści Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie

Jest to grupa osób zatrudniona w Punkcie, posiadająca szeroką wiedzę specjalistyczną z zakresu psychologii, medycyny, logopedii, terapii integracji sensorycznej, psychoedukacji, terapii S. Masgutowej, kynoterapii (14 osób) i bezpośrednio zaangażowana w organizację i realizację procesu wsparcia dziecka i jego rodziców. Osoby te uczestniczyły w następujących szkoleniach zawodowych, zorganizowanych i finansowanych przez ROPS w Lublinie:

- “Obraz psychologiczny dziecka krzywdzonego/wykorzystywanego seksualnie”, ROPS w Lublinie,
- „Odżywianie i suplementacja u dzieci z FASD”, ROPS w Lublinie,
- “Aspekty prawne dot. standardów ochrony małoletnich”, ROPS w Lublinie,
- “Realizacja standardów ochrony małoletnich i przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu”,
- „Dialog motywujący jako skuteczna metoda komunikacji i motywowania ludzi do zmiany. Część druga – praca językiem zmiany, oporem i wartościami”, ROPS w Lublinie.

Ponadto pracownicy Punktu byli uczestnikami 5 szkoleń zawodowych , zorganizowanych przez inne podmioty kształcące, skierowanych do kadry zawodowej instytucji realizujących zadania w obszarze profilaktyki uzależnień. Były to szkolenia o następującej tematyce:

- Razem łatwiej – współpraca w zakresie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień”, MCPS i ROPS w Lublinie,
- „Określenie i identyfikacja zjawiska dotyczącego sytuacji dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej – rodzinnej i instytucjonalnej – pod kątem wydanych, a nie zrealizowanych postanowień sądu, (przyczyny i konsekwencje), ROPS w Lublinie,
- „Kryzys zdrowia psychicznego wśród młodzieży. Jak wspólnie możemy odwrócić niepokojące trendy?”, Związek Samorządów Polskich i Międzynarodowy Instytut Psychologii i Pedagogiki,
- Praca z dzieckiem z pozabezpiecznym stylem przywiązania. Proces nawiązywania więzi w rodzinie adopcyjnej, ITEM – Centrum Psychologiczne z Żywcu,
- Trening Umiejętności Społecznych (TUS) kurs łączny I oraz II stopnia.

Udział w w/w szkoleniach był bezpłatny a rekrutację do udziału w szkoleniach prowadziły podmioty wykonawcze w oparciu o zasady i regulaminy własne. Ponadto pracownicy Punktu skorzystali z możliwości udziału w szkoleniach zawodowych prowadzonych w formie przekazu internetowego (potocznie: webinaria) z wykorzystaniem wirtualnych narzędzi. Tak

zorganizowany przekaz umożliwiał obustronną komunikację pomiędzy wykładowcą a uczestnikiem szkolenia. W roku 2025 odbyło się 9 szkoleń za pomocą tej formy przekazu, obejmujących najistotniejszą z punktu widzenia skuteczności pracy z dzieckiem i rodziną tematykę zawodową. Oto przykładowe tytuły zorganizowanych szkoleń:

- Seria webinarów dla miłośników teorii poliwalgalnej, Instytut Poliwalgalny,
- „Standardy diagnostyczne w zakresie FASD : do kogo i gdzie kierować dzieci”, Jolanta Terlikowska, Instytut Nowej Kultury,
- „Małoletni z nieuregulowaną sytuacją prawną – wyzwania dla placówek medycznych”, Dokumentacja Medyczna w Praktyce,
 - „Zaburzenia potraumatyczne dzieci”, dr Agata Cichoń-Chojnacka, Fundacja Rodzin Adopcyjnych i Centrum Diagnostyczne FASada,
 - „Dzieci z doświadczeniem traumy – jak im towarzyszyć i wspierać w oparciu o metodę TBRI, Stowarzyszenie „Jedno serce”,
 - „Szkoła i Ja – powrót do szkoły”, Małgorzata Tomanik, Fundacja Wschodzące Słońce,

Wśród wykładowców organizowanych szkoleń były osoby o znanym w Polsce dorobku naukowym i doświadczeniu zawodowym w zakresie problematyki FAS/FASD m.in.:

- dr n. med. Katarzyna Dyląg – specjalistka pediatrii i gastrologii dziecięcej,
- Jolanta Terlikowska – specjalistka z zakresu profilaktyki FASD,
- dr Agata Cichoń-Chojnacka - specjalista psychiatrii dzieci i młodzieży, terapeuta rodzinny,
- dr Teresa Jadczyk – Szumiło – psycholog, specjalista z zakresu problematyki FASD,
- Małgorzata Tomanik - specjalistka z zakresu problematyki FASD.

Podmiotem kierującym specjalistów Punktu do udziału w szkoleniach był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Ważnym kierunkiem działalności informacyjnej w obszarze profilaktyki szkód społecznych i zdrowotnych wywołanych spożywaniem alkoholu były działania realizowane przez specjalistów RPDiT FAS/FASD w Lublinie. Polegały one na organizacji i prowadzeniu cyklu wykładów i prelekcji, których odbiorcami byli przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, nauczyciele, pracownicy poradni rodzinnych, pracownicy poradni psychologiczno- pedagogicznych. Tematem wiodącym wykładów i prelekcji były informacje na temat obecności wśród młodych osób negatywnych zachowań polegających na spożywaniu alkoholu przez kobiety w okresie ciąży i powstające konsekwencje rodzenia się dzieci z zaburzeniami neurologicznymi.

Istotnym walorem tych działań było wywołanie wśród uczestników wykładów i prelekcji pozytywnej reakcji na omawiany problem i podjęcie w swoich środowiskach oczekiwanych działań na rzecz kreowania trzeźwości i wdrażania postaw prozdrowotnych wśród młodzieży szkolonej. W roku 2025 zorganizowano 11 takich wydarzeń i odbyło się 13 wykładów dla ponad 500 osób. Wykłady i prelekcje przeprowadzono w następujących miejscowościach: Opole Lubelskie, Świdnik, Zamość, Łęczna, Kraśnik, Lublin, Chełm.

d) Pracownicy Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie

Istotnym elementem budowania efektywnego modelu współpracy instytucji i organizacji społecznych zaangażowanych w tworzenie w regionie sprawnego systemu profilaktyki oraz rozwiązywania problemów uzależnień była działalność pracowników Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. W 2025 roku uczestniczyli oni w licznych formach edukacji o charakterze popularnonaukowym, ukierunkowanych na poszerzanie i aktualizowanie wiedzy w obszarze profilaktyki uzależnień. Zdobyte kompetencje służyły następnie skutecznemu zarządzaniu realizacją Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025 w roku 2025. Do tych wydarzeń, należy zaliczyć udział w:

Wizytach studyjnych i spotkaniach ekspertów:

- Debaty szkolne w ramach współpracy z Komendą Miejską Policji w Lublinie dot. prowadzenia akcji profilaktycznych;
- Spotkanie Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii oraz Pełnomocników Zarządów Województw ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gdańsku, w ramach współpracy z KCPU;
- Spotkanie Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii oraz Pełnomocników Zarządów Województw ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie, w ramach współpracy z KCPU;
- Wizyty studyjne w Centrum Redukcji Szkód w Lublinie przy Stowarzyszeniu OdNowa;
- III Lubelskie Forum Dialogu Profilaktycznego - organizator: Zespół Szkół nr 1 im. W. Grabskiego w Lublinie;
- Spotkanie Rady Terenowej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym Województwa Lubelskiego III Kadencji w Areszcie Śledczym w Lublinie;
- Spotkanie z kierownikiem WOTUW, przedstawicielami Komendy Wojewódzkiej Policji, przedstawicielami środowiska naukowego z KUL, UMCS, WSEI, przedstawicielami organizacji zajmującymi się tematyką uzależnień w celu ustalenia działań na 2025 r. w ramach współpracy;

- Udział w obchodach 35-lecia Stowarzyszenia Klub Abstynenta Wzajemnej Pomocy OAZA w Świdniku;
- Spotkania z mieszkańcami województwa lubelskiego podczas wydarzeń i uroczystości lokalnych, podczas których prowadzono działania profilaktyczne z zakresu uzależnień;
- Debata społeczna: Nieletni w kryzysie-działania na rzecz osób nieletnich;
- Przygotowanie wniosku zgłoszenia kandydatki do Ogólnopolskiej Nagrody „Złote Ogniw” dla Profilaktyka Roku 2024 Elżbiety Konowalek, pracownika KMP w Lublinie;
- Udział w Komisji Konkursowej z wiedzy prewencyjnej „Jestem bezpieczny” skierowanym do uczniów szkół podstawowych z Lublina oraz powiatu lubelskiego.

Wydarzeniach i konferencjach:

- Konferencja pt. “Podążając za zmianami w dziedzinie profilaktyki. Nowe wyzwania do działania” zorganizowana przez ROPS w Lublinie dla 200 uczestników, skierowana do przedstawicieli władz samorządu lokalnego odpowiedzialnych za realizację działań profilaktycznych, dyrektorów szkół, pedagogów, psychologów, nauczycieli, wychowawców pracujących w szkołach i innych placówkach dla młodzieży, członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pracowników ośrodków pomocy społecznej, policji, kuratorów, personelu medycznego, przedstawicieli organizacji zajmujących się problemem uzależnień oraz rodziców.
- Konferencja prasowa on-line organizowana przez KCPU, prezentująca wyniki badania – ESPAD 2024;
- Konferencja pt. “Skuteczna profilaktyka w Kazimierzu Dolnym - wyzwania i perspektywy”- organizator: Urząd Miasta Kazimierz Dolny oraz Instytut Nowej Kultury;
- Konferencja on-line pt. “Osoba doznająca przemocy – osoba stosująca przemoc. Od związku do zniewolenia” zorganizowana przez Fundację ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych;
- XII Ogólnopolska Konferencja “Uzależnienia – Polityka, Nauka, Praktyka” w Warszawie, zorganizowana przez KCPU;
- Konferencja on-line pn. “Przemoc domowa w Polsce. Między teorią a praktyką” zorganizowana przez Wyższą Szkołę Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu;
- II Regionalna Konferencja pn. “Specjaliści o FAS – nauka, diagnoza, terapia, pomoc” zorganizowana przez: ROPS w Lublinie;
- Konferencja pn. “MŁODZIEŻ-PROFILAKTYKA-RODZINA. Rola profilaktyków wobec wyzwań społecznych i demograficznych stojących przed młodym pokoleniem” w Warszawie, zorganizowana w Senacie RP przez Komisję Rodziny, Polityki

Senioralnej i Społecznej oraz Komisję Senatu RP we współpracy z Instytutem Profilaktyki Zintegrowanej;

- Konferencja on-line pn. "Od deklaracji do systemu pomocy" zorganizowana przez Instytut Nowej Kultury na zlecenie KCPU;
- Szkolenie wraz z wizytą studyjną w nowoutworzonym Centrum Redukcji Szkód w Lublinie przy Stowarzyszeniu OdNowa w ramach Porozumienia pomiędzy Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej a Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w ramach współpracy na rzecz profilaktyki uzależnień oraz podzielenia się dobrymi praktykami osób pracujących w systemie profilaktyki z terenu województwa lubelskiego i województwa mazowieckiego;
- Szkolenie wraz z wizytą studyjną w ramach Porozumienia pomiędzy Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej a Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w ramach współpracy na rzecz profilaktyki uzależnień oraz podzielenia się dobrymi praktykami osób pracujących w systemie profilaktyki z terenu województwa lubelskiego i województwa mazowieckiego w Warszawie oraz Garwolinie. Wizyta studyjna odbyła się w Ośrodku Rehabilitacji i Terapii Psychiatrycznej dla Osób z Podwójną Diagnozą w Garwolinie.

Szkolenia wraz z wizytami studyjnymi w ramach Porozumienia pomiędzy MCPS a ROPS zaowocowały współpracą uczestników wydarzenia w dziedzinie profilaktyki uzależnień.

- Konferencja pn. "Kierunek trzeźwość. Rola i zadania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych" zorganizowana przez Urząd Miasta w Lublinie;
- "Ogólnopolska Konferencja Redukcja Szkód" wraz z wizytą studyjną w Centrum Redukcji Szkód w Lublinie przy Stowarzyszeniu OdNowa, zorganizowana przez ROPS w Lublinie wraz z KCPU;
- Konferencja pn. "Edukacja dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży: STOP CYBERPRZEMOCY" zorganizowana przez Komendę Miejską Policji w Lublinie;
- XXXII Konferencja pn. "Człowiek żyjący z HIV w rodzinie i społeczeństwie w formule on-line, zorganizowana przez KC ds. AIDS
- Konferencja on-line pn. "Skuteczna profilaktyka w gminach – wnioski z ogólnopolskiego przeglądu ofert profilaktycznych" zorganizowana przez Instytut Nowej Kultury;

Szkoleniach stacjonarnych:

- Szkolenie pn. "Alkohol i leki to niebezpieczne połączenie", dla przedstawicieli Wojewódzkiej Rady Senioralnej, zorganizowana przez Towarzystwo Nowa Kuźnia w Lublinie na zlecenie ROPS w Lublinie, szkolenie przeprowadził dr Ireneusz Siudem;

- Szkolenie pt. "Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej", na zlecenie ROPS w Lublinie, szkolenie przeprowadził Mariusz Kusion;
- Szkolenie "Iskra Odporności" dla realizatorów profilaktycznego programu rekomendowanego zrealizowane na zlecenie ROPS w Lublinie przez OptyMisja Sylwia Wierzchowska;
- Szkolenie pn. "Jak zadbać o standardy jakości w obszarze profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży", organizator: Instytut Nowej Kultury na zlecenie KCPU;
- Szkolenie dla członków zespołu koordynacji międzyinstytucjonalnej w ramach projektu "Funkcjonowanie i rozwój Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży przy Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie;
- Szkolenie pn. "Efektywne zarządzanie i motywowanie pracowników w zespołach wielopokoleniowych" zorganizowane Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi;

Szkoleniach on-line:

- "Poznawczo-behawioralna koncepcja genezy i leczenia uzależnień", organizator: Fundacja ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych;
- "Drzwi percepcji i sztuczne raje, czyli potencjały i zagrożenia psychodelików", organizator: Fundacja ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych;
- Webinar pn. "Wsparcie osób w kryzysie samobójczym w kontekście osób uzależnionych" organizator: Fundacja ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych;
- Seminarium pn. "Odżywianie i suplementacja u dzieci z FASD", organizator: ROPS w Lublinie;
- "Webinar edukacyjny", organizator: Instytut Nowej Kultury;
- Webinar pn. "E-uzależnienia wśród młodzieży", organizator: Fundacja ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych.

3. DZIAŁANIA INFORMACYJNO – EDUKACYJNE DOTYCZĄCE PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ

W 2025 roku ROPS w Lublinie, mając na uwadze potrzebę wspierania osób zaangażowanych zawodowo i społecznie w obszarze profilaktyki uzależnień, prowadził dla nich działalność informacyjną o charakterze edukacyjnym, opartą o aktualny stan wiedzy oraz dorobek naukowy z zakresu nauk medycznych i społecznych. Działalność ta miała charakter motywujący do aktywnego włączania się w promocję zdrowia i profilaktykę uzależnień.

Uczestnikami wydarzeń byli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracownicy placówek ochrony zdrowia oraz oświaty, kuratorzy sądowi, członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, funkcjonariusze policji oraz przedstawiciele organizacji działających na rzecz profilaktyki uzależnień z terenu województwa lubelskiego.

Takimi działaniami były:

- Wojewódzka Konferencja pt. "Podążając za zmianami w dziedzinie profilaktyki. Nowe wyzwania do działania" zrealizowana w ramach projektu „Efektywna polityka społeczna w województwie lubelskim” finansowanego z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus”, która odbyła się 15.09.2025 r. Celem konferencji była popularyzacja aktualnej i rzetelnej wiedzy na temat uzależnień oraz zaprezentowanie najnowszych badań w tym obszarze. W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, pełnomocnicy ds. uzależnień, profilaktycy uzależnień pracujący z dziećmi i młodzieżą, przedstawiciele oświaty, ochrony zdrowia, policji oraz organizacje pozarządowe zajmujące się obszarem uzależnień. Prelegentami Konferencji byli wybitni eksperci, specjaliści z dziedziny profilaktyki uzależnień: dr Ireneusz Siudem, prof. Wiesław Poleszak, dr n.med. Aleksandra Radoń i dr Marta Zin-Sędek. Program obejmował następujące zagadnienia:
 - Interpretacja wyników badań a kierunki oddziaływań profilaktycznych,
 - Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w zachowaniach problemowych dzieci i młodzieży,
 - Uzależnienia behawioralne, jako czynniki zagrażające zdrowiu,
 - Nowe wyzwania w profilaktyce uzależnień,
 - Polska prezydencja – próbując ułożyć puzzle w całość.

Zaprezentowano również 10 lat współpracy pomiędzy Komenda Miejską Policji w Lublinie a ROPS przy realizacji programu "Odpal myślenie nie wchodzi w uzależnienie".

W Konferencji udział wzięło 200 osób;

- szkolenie wraz z wizytą studyjną, które odbyło się w dniach 24-25 września 2025 r. w ramach podpisanej współpracy pomiędzy ROPS i Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej dla osób pracujących w systemie przeciwdziałania uzależnieniom w województwie lubelskim i województwie mazowieckim „Razem łatwiej – współpraca w zakresie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień”. Wizyta studyjna odbyła się w Centrum Redukcji Szkód prowadzonym przez Stowarzyszenie OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie przy ul. Głębokiej 17 (swoją działalność zaprezentowały Panie: Iwona Sztajner – Prezes Stowarzyszenia OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie oraz Dominika Sztajner – Dyrektor Centrum

Redukcji Szkód w Lublinie). Druga wizyta studyjna odbyła się w Regionalnym Punkcie Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie przy ul. Diamentowej 2. Po siedzibie Punktu oprowadziła Pani Justyna Syroka, Kierownik RPDiT. Wykłady w ramach szkolenia poprowadzili: dr Ireneusz Siudem i dr Anna Siudem z Towarzystwa Nowa Kuźnia w Lublinie. W panelu dyskusyjnym wzięli udział: dr Ireneusz Siudem, Pani Sylwia Wierzchowska – Wicedyrektor Centrum Pozytywnej Edukacji, trener rekomendowanych programów profilaktycznych oraz Pani Dorota Tkaczyk - Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Terapii i Rehabilitacji w Albrechtówce oraz Pani Iwona Sztajner - Prezes Stowarzyszenia OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie. Celem zorganizowanego szkolenia wraz z wizytą studyjną było poszerzenie wiedzy, wymiana informacji oraz poznanie dobrych praktyk z dziedziny przeciwdziałania uzależnieniom, wzięło w nim udział 50 osób.

- Ogólnopolska Konferencja “Redukcja Szkód” wraz z wizytą studyjną w Centrum Redukcji Szkód prowadzonym przez Stowarzyszenie OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie przy ul. Głębokiej 17, w dniach 13-14 listopada 2025 r.

Głównym celem konferencji była wymiana wiedzy, prezentacja najnowszych badań oraz dyskusja nad przyszłością i integracją programów redukcji szkód w polskim systemie opieki zdrowotnej.

Konferencja zgromadziła i czołowych ekspertów, badaczy, specjalistów, psychologów, terapeutów, lekarzy, prawników ale też przedstawicieli policji, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, członków stowarzyszeń abstynenckich, przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych instytucji i osób z sektora profilaktyki uzależnień z całej Polski.

Program obejmował:

- ✓ Działania profilaktyczno-edukacyjne oraz redukcja szkód wśród okazjonalnych użytkowników narkotyków na przykładzie projektu CZYSTE BITY;
- ✓ Psyhelp, czyli pomoc dla osób używających substancji psychoaktywnych na festiwalach muzycznych. Doświadczenia z realizacji projektu "Bezpieczna przestrzeń";
- ✓ Leczenie HCV bez barier: Wdrażanie modelu Free Clinic w Polsce;
- ✓ Zagrożenia dotyczące używania substancji psychoaktywnych na przykładzie woj. lubelskiego;
- ✓ HIV/AIDS – temat wciąż aktualny;
- ✓ PWID - populacja kluczowa dla nadzoru nad chorobami zakaźnymi: HIV, STI, HCV w Polsce;

- ✓ Zagrożenia związane z zakażeniami iniekcyjnymi, użytkownicy, zatrucia – sytuacja w woj. lubelskim;
- ✓ Dystrybucja naloksonu wśród osób stosujących opioidy. Doświadczenia z pilotażu-Analiza prawno-karna w przestępczości narkotykowej;
- ✓ Metody walki z produkcją i obrotem narkotyków w Polsce;
- ✓ Alternatywne do karania rozwiązania prawne - stosowanie art. 62a, 70a oraz 72 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przez organy ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości;
- ✓ Standardy jakości w pracy z młodymi użytkownikami narkotyków, którzy weszli w konflikt z prawem. Ewaluacja w Polsce;
- ✓ Sfałszowane i nielegalne produkty lecznicze - badania NIL w ramach projektu MNiSW
- ✓ Nauka dla Społeczeństwa II: Przeciwdziałanie przestępczości farmaceutycznej stanowiącej zagrożenie dla zdrowia społeczeństw;
- ✓ Badanie e-rynków narkotykowych w Polsce - specyfika i trendy handlu z wykorzystaniem platform społecznościowych;
- ✓ Redukcja szkód w kontekście chemseksu;
- ✓ Między paragrafem a ulicą - pomoc prawna dla osób w kryzysie bezdomności jako element redukcji szkód.

Prelegentami byli: Mateusz Gapiński (Stowarzyszenie MONAR Kraków), Magdalena Krakowska (Stowarzyszenie MONAR Kraków Czyste bity), Magdalena Łatka (Stowarzyszenie MONAR Kraków), Zofia Kotańska i Ewelina Milan (Fundacja Polityki Społecznej PREKURSOR Warszawa), Michał Pawłęga (Stowarzyszenie Lambda Warszawa), Agnieszka Pisarska (Instytut Psychiatrii i Neurologii Warszawa), Anna Nastały-Ratusińska i Regina Górka-Osiecka (Krajowe Centrum ds. AIDS), Adam Stasiak (Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie), dr hab. n. farm. Agata Błażewicz (Narodowy Instytut Leków kierownik Zakładu Leków Sfałszowanych i Wyrobów Medycznych), Agnieszka Sieniawska (Polska Sieć Polityki Narkotykowej), Marta Niedźwiedzka-Stadnik (Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-Państwowy Instytut Badawczy), dr n. med. Piotr Dreher (Dyrektor Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie), dr n. med. Michał Tchórz (Oddział toksykologiczno-kardiologiczny i chorób wewnętrznych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Lublinie), dr Marta Zin – Sędka (Kierownik Działu Badań Monitorowania oraz Współpracy Międzynarodowej KCPU), Sędzia Daniel Adam (Sąd Okręgowy IV Wydział Karny w Lublinie, Kierownik Sekcji Wykonywania Orzeczeń; Sędzia Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Lublinie), dr Andrzej Kaciuba (lekarz psychiatra, Kierownik Terapii Substytucyjnej w Lublinie), mł. insp. Piotr Gontarz (Komenda Wojewódzka Policji w

Lublinie), mgr Iwona Sztajner (prezes Stowarzyszenia OdNowa w Lublinie), dr Ireneusz Siudem (Przewodniczący Towarzystwa Nowa Kuźnia w Lublinie). W konferencji u dział wzięło 121 osób.

- ✓ II Regionalna Konferencja pt.: „Specjaliści o FAS – diagnoza, nauka, terapia, pomoc”, ROPS Lublin zrealizowana w ramach projektu „Efektywna polityka społeczna w województwie lubelskim” finansowanego z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus”, która odbyła się 17.06.2025 r. Celem konferencji była popularyzacja wiedzy nt. Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) w różnych jej wymiarach: naukowym, diagnostycznym, terapeutycznym i pomocowym oraz zaprezentowanie najnowszych badań w tym obszarze. W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, środowiska naukowego i medycznego, specjaliści zajmujący się diagnozą i terapią, osoby z otoczenia dzieci z FASD: rodzice, opiekunowie, nauczyciele. Prelegentami Konferencji byli wybitni eksperci, specjaliści z dziedziny FASD: Paulina Jazgarska – lekarz pediatra, dr Agata Cichoń-Chojnacka – lekarz psychiatra, Małgorzata Tomanik – Fundacja Inaczej Zamiast Trudniej. Program obejmował następujące zagadnienia:

- Dziecko z FASD w gabinecie lekarza pediatry.
- Psychoedukacja kluczem do zrozumienia.
- FASD a zdrowie psychiczne. Metody postępowania.

W programie konferencji znalazł się również panel dyskusyjny pn.: „Strategie wspierania dzieci z FASD. Rola rodzin, nauczycieli, specjalistów”, w którym udział wzięły: Magdalena Borkowska – psycholog, dr Elżbieta Trubiłowicz - psychoterapeuta, Małgorzata Korolczuk FASmisja, Małgorzata Michaluk-RDD. Panel poprowadziła dr Justyna Syroka – kierownik RPDiT FAS/FASD”. W Konferencji udział wzięło 177 osób.

4. FORMY KOMUNIKACJI REALIZATORÓW PROGRAMU Z OTOCZENIEM ZEWNĘTRZNYM

Istotną działalnością ROPS w Lublinie było udostępnianie do publicznej wiadomości informacji związanych z realizacją Programu. Informacje takie były gromadzone przez pracowników Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie, a następnie upubliczniane za pośrednictwem strony internetowej i platformy społecznościowej, zgodnie z potrzebami i wnioskami osób zaangażowanych w profilaktykę uzależnień.

W 2025 r. pracownicy Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie prowadzili systematyczne gromadzenie oraz porządkowanie informacji i materiałów przekazywanych przez Krajowe

Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie, Krajowe Centrum ds. AIDS, instytucje publiczne oraz pracownie badawcze. Zgromadzone dane były następnie kwalifikowane pod kątem przyporządkowania do odpowiednich grup tematycznych oraz doboru adekwatnych i efektywnych form przekazu.

Oprócz tych materiałów upubliczniano również informacje o dokumentach SWL opracowanych w związku z realizacją zadania publicznego pod nazwą „Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie patologiom społecznym”. Część udostępnianych treści miała charakter inspirujący i motywujący, zachęcający odbiorców do podejmowania indywidualnych decyzji dotyczących inwestowania zdobytej wiedzy w rozwój własnych kompetencji osobistych. Oto przykłady:

- informacje o konferencjach i szkoleniach zawodowych;
- informacje o organizacjach pozarządowych i instytucjach udzielających pomocy osobom doświadczającym trudnych sytuacji życiowych związanych z obecnością w ich środowisku rodzinnym alkoholu, narkotyków i substancji psychoaktywnych;
- informacje o publikacjach, raportach, badaniach społecznych w obszarze uzależnień;
- inne komunikaty i ogłoszenia o charakterze organizacyjnym oraz programowym.

Przedstawione w punktach 1-4 informacje ilustrują działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 1. *Zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców województwa lubelskiego w tym m.in. kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie/przemocy domowej.*

5. REALIZACJA PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH, W TYM O NAUKOWYCH PODSTAWACH

Prowadzenie efektywnej działalności w obszarze profilaktyki uzależnień rozumianej jako dążenie do zahamowanie spożycia alkoholu, używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, opierało się na realizacji programów profilaktycznych zaliczonych do grupy programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz programów o potwierdzonej skuteczności.

W roku 2025 ROPS w Lublinie zlecił realizację programów profilaktycznych organizacjom pozarządowym, wybranym w wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert. Realizowane były programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, profilaktyki selektywnej i wskazującej. **Łącznie przyznana kwota dotacji na realizację działań w ramach konkursów ofert wyniosła 610 000,00 zł.**

Realizacja programów z zakresu profilaktyki uniwersalnej miała na celu przeciwdziałanie inicjacji w zakresie pierwszych zachowań ryzykownych wśród młodzieży

szkolnej oraz osób dorosłych. Polegała na dostarczeniu wiedzy oraz wzmacnianiu czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka powstawania zagrożeń w wyniku używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol) czy stosowania przemocy. Działania edukacyjne zostały przeprowadzone przez następujące organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie Pełna Chata w Kraśniku

Stowarzyszenie zorganizowało warsztaty profilaktyczne w wymiarze 30 h (dla 3 grup po 5 osób każda. Działaniami objęto łącznie 37 osób z powiatu janowskiego i powiatu kraśnickiego (rodziców zastępczych, wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z wychowawcami).

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie

Stowarzyszenie zorganizowało poradnictwo psychologiczne/psychoterapeutyczne w wymiarze 40 h; zrealizowało rekomendowany program pn. „Szkoła dla rodziców i Wychowawców” (2 grupy po 30 h) dla 23 rodziców oraz Warsztaty Kompetencji Wychowawczych pn. „Wychowywać to kochać i wymagać”- 1 cykl warsztatów, łącznie 11 h dla 9 uczestników. Działaniami objęto 44 osoby zamieszkujące, pracujące lub uczące się na terenie województwa lubelskiego, które w sposób bezpośredni lub pośredni zostały dotknięte problemem uzależnień oraz rodzice i wychowawcy pracujący z dziećmi z grup ryzyka.

Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „O Uśmiech Dziecka” w Chełmie

Stowarzyszenie zrealizowało dla 40 osób z Miasta Chełm oraz powiatu chełmskiego (30 uczniów - dzieci i młodzieży oraz 10 rodziców) rekomendowany przez KCPU **Program Unplugged**. Ponadto zrealizowano program wspierający z zakresu aktywnego spędzania czasu wolnego w wymiarze 56 h.

Fundacja Skrzydła dla Edukacji w Lublinie

Fundacja zrealizowała dla 36 uczniów w wieku 11-18 lat, w wymiarze 413 h, rekomendowany przez KCPU program pedagogiki dialogu „**Tutoring szkolny – program pedagogiki dialogu**”. Zajęcia przeprowadziła grupa 15 przeszkolonych nauczycieli.

Stowarzyszenie Wspólnota Świdnicka w Świdniku

Stowarzyszenie zorganizowało dla 25 osób (dzieci i młodzieży) wsparcie dot. informacji, efektywnej edukacji, kompetencji społecznych, działań alternatywnych i wczesnej interwencji w następującym zakresie tematycznym: jak radzić sobie ze stresem, akceptacja siebie, jak reagować w sytuacji przemocy i uzależnienia. Wsparcie zostało udzielone warsztatach profilaktycznych.

Dodatkowo w ramach zadania publicznego pod tytułem: „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych. Wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych na temat zagrożeń wynikających z uzależnień” **Fundacja Motywacja i Działanie z siedzibą w Lublinie,**

przygotowała program z zakresu uniwersalnej profilaktyki uzależnień pn. „Helpsterzy” i poddała go procedurze rekomendacji do KCPU. Dla programu przygotowano formularz kwestionariusza aplikacyjnego, wnioski, raport z ewaluacji i podręcznik dla realizatora.

Działania w ramach zadania publicznego pod tytułem „Zwalczanie narkomanii „Wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych na temat zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych innych niż alkohol oraz działań szkoleniowych w obszarze uzależnień” realizowało dwa podmioty:

Stowarzyszenie OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie, które objęło swoim wsparciem 30 osób (w wieku 15-26 lat) poprzez indywidualne poradnictwo psychologiczne, zajęcia informacyjno-edukacyjne i warsztaty umiejętności psychospołecznych;

Lubelski Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża, gdzie wsparciem objęto 60 osób w wieku 60+, w ramach których przeprowadzono w 3 lokalizacjach, tj. w Lublinie, Chełmie i Zamościu 21 warsztatów edukacyjnych, 6 spotkań integracyjnych oraz opracowano i przygotowano ścieżki przekierowań i materiały informacyjne dotyczące profilaktyki związanej z uzależnieniami.

Realizacja programów z zakresu **profilaktyki selektywnej** ukierunkowana była na zapobieganie, ograniczanie bądź eliminowanie podejmowania przez osoby objęte działaniami zachowań ryzykownych. Zastosowane oddziaływania przyczyniły się do poprawy funkcjonowania emocjonalnego i społecznego uczestników, kształtowania adekwatnych przekonań normatywnych dotyczących narkotyków oraz wzmacniania kompetencji rodzin w zakresie rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez dziecko. Programy te adresowane były do młodzieży charakteryzującej się występowaniem czynników ryzyka o charakterze indywidualnym, rodzinnym lub środowiskowym.

Natomiast realizacja programów z zakresu **profilaktyki wskazującej** obejmowała osoby, u których stwierdzono pierwsze symptomy zaburzeń bądź które były szczególnie narażone na rozwój problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, uwarunkowanych czynnikami biologicznymi, psychologicznymi lub społecznymi. Efektem podjętych działań było zahamowanie rozwoju uzależnienia, ograniczenie częstotliwości używania substancji oraz modyfikacja wzorów ich używania na mniej ryzykowne. Programy te kierowane były do osób wykazujących czynniki ryzyka, takie jak: zaburzenia zachowania, zaburzenia koncentracji uwagi (w tym ADHD), trudności szkolne, podejmowanie zachowań ryzykownych, problemowe używanie narkotyków (bez rozpoznania uzależnienia), konflikty

z prawem oraz wychowywanie się w rodzinach z problemem narkotykowym. Działania z tego zakresu zostały przeprowadzone przez następujące organizacje pozarządowe:

Towarzystwo Nowa Kuźnia w Lublinie

Organizacja była realizatorem dwóch rodzajów działań z zakresu **profilaktyki selektywnej**. Pierwsze z ich zostało skierowane do grupy 2 300 młodych osób, bywalców klubów i dyskotek, stwarzających swoim zachowaniem ryzyko kontaktu ze środkami psychoaktywnymi. Istota działania polegała na otrzymaniu indywidualnego wsparcia od partyworkerów. Takie wsparcie otrzymało 800 młodych osób. Dodatkowo przeprowadzano 144 h konsultacji specjalistycznych dla 100 osób używających problemowo substancje psychoaktywne oraz przeprowadzono w szkołach 50 h spotkań informacyjnych dla grupy 800 rodziców. Łącznie, wsparcie o charakterze profilaktycznym otrzymało 3 100 osób.

Drugie działanie polegało na realizacji rekomendowanego przez KCPU programu „Fred Goes Net” dla 60 uczniów w wymiarze 96 h, zajęć socjoterapeutycznych dla 90 uczniów w wymiarze 432 h, poradnictwa rodzinnego w wymiarze 360 h dla 300 rodziców, działalności środowiskowej w wymiarze 70 h dla 60 mieszkańców. Łącznie wsparcie otrzymało 450 osób.

Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo w Lublinie

Fundacja zrealizowała dla 50 dzieci i młodzieży w wieku 11-18 lat (wychowanków dwóch placówek wsparcia dziennego, prowadzonych przez Fundację) rekomendowany przez KCPU program **profilaktyki selektywnej** pod nazwą „**Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień**” w wymiarze po 50 godzin dla każdej z pięciu grup dzieci i młodzieży.

Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” w Chełmie

Stowarzyszenie zrealizowało dla 30 uczestników (uczniowie w wieku 14-19 lat) rekomendowany program „**Fred Goes Net**” zaliczany do grupy programów profilaktyki selektywnej oraz Program „**Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień**” dla 75 osób: uczniów (w wieku 10-18 lat) z rodzin niewydolnych wychowawczo, członków rodzin oraz nauczycieli, pedagogów, przedstawicieli instytucji współpracujących w obszarze profilaktyki uzależnień. Łącznie działaniami objęto 105 osób.

Stowarzyszenie OdNowa Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie

Stowarzyszenie realizowało 2 rodzaje działań z zakresu **profilaktyki selektywnej**. Pierwsze zostało skierowane do 45 osób z województwa lubelskiego, w tym 30 osób w wieku 16-35 lat z problemem uzależnienia od alkoholu oraz 15 osób w wieku 18-70 lat z rodzin osób z problemem alkoholowym. Działania obejmowały: interwencje kryzysowe, poradnictwo indywidualne, poradnictwo rodzinne, warsztaty umiejętności psychospołecznych oraz zajęcia z choreoterapii, łącznie 160 h.

Drugie działanie również skierowane było do grupy 45 osób, w tym 30 osób w wieku 16-35 lat zagrożonych używaniem narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych (NSP), z rodzin z problemem uzależnienia i osób, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń oraz 15 osób - członków rodzin tych osób. Działania skierowane do uczestników obejmowały: interwencje kryzysowe, indywidualne poradnictwo rodzinne, warsztaty umiejętności psychospołecznych i socjoterapię. Łącznie zrealizowano 200 h wsparcia.

Przedstawiona informacja ilustruje działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 2: Podniesienie jakości i zasięgu działań profilaktycznych w obszarze uzależnień.

6. SYSTEM POMOCY OSOBOM UZALEŻNIONYM I WSPÓLUZALEŻNIONYM

Osoby uzależnione oraz współuzależnione wymagały zastosowania kompleksowych, indywidualnie dostosowanych form wsparcia, których celem było zwiększenie szans na trwałe wyjście z nałogu oraz ukształtowanie stabilnych warunków funkcjonowania w oparciu o abstynencję, poprawę stanu zdrowia psychicznego oraz odbudowę więzi społecznych w środowisku lokalnym. Podejmowane działania pełniły funkcję podtrzymującą proces zmian zapoczątkowanych w trakcie leczenia, stanowiąc istotny element kontynuacji terapii. Na tym etapie kluczowe było wzmacnianie osiągniętych rezultatów, rozwijanie kompetencji sprzyjających zdrowieniu oraz umiejętności niezbędnych do prawidłowego pełnienia ról rodzinnych i społecznych. Interwencje te przyczyniały się również do ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych powstałych w wyniku uzależnienia oraz współuzależnienia.

Zastosowane w Programie rozwiązania polegały na realizacji konkretnych działań w następujących, **wzajemnie uzupełniających się** obszarach wsparcia:

- ✓ **wsparcie w nabywaniu nowych kompetencji osobistych,**
- ✓ **wsparcie na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym,**
- ✓ **wsparcie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.**

Działania w obszarze wsparcia osobowościowego, mające na celu podniesienie kompetencji osobistych dla osób, wykazujących w tym zakresie określone deficyty osobowościowe były realizowane przez:

Stowarzyszenie „OdNowa” Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie, które dla 30 osób (w tym 20 osób w wieku od 18 do 65 roku życia, uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, a także doznających przemocy domowej i 10 członków ich rodzin w wieku od 18 do 75 roku życia) zrealizowało program wsparcia skoncentrowany na przekazie wiedzy z zakresu interwencji kryzysowej, przeprowadzeniu warsztatów umiejętności

psychospołecznych, warsztatów zapobiegania nawrotom. Prowadzona była również grupa terapeutyczna dla członków rodzin.

Drugim działaniem objęto 30 osób uzależnionych od alkoholu po odbytych leczeniu oraz 20 osób-członków ich rodzin, w ramach którego zrealizowano: interwencje kryzysowe, warsztaty zapobiegania nawrotom, warsztaty rozwoju osobistego, doradztwo finansowe oraz poradnictwo rodzinne.

Stowarzyszenie Klubu Abstynenta Wzajemnej Pomocy „Oaza” w Świdniku

Stowarzyszenie zorganizowało dla 32 osób dorosłych uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych i członków rodzin, w tym doznających przemocy domowej, cykl 36 spotkań Grupy Samopomocowej - wspólnoty osób, pomagających sobie wzajemnie w utrzymywaniu trzeźwości własnej i wspierania innych w jej osiągnięciu z udziałem specjalistów rozwiązywania tej problematyki społecznej.

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie

Pierwszym cyklem działań objęto 121 osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, współuzależnionych, członków ich rodzin, a także osoby doznające przemocy domowej w tych rodzinach w wieku od 7 roku życia. Zrealizowano poradnictwo psychologiczne, prawne i socjalne, łącznie 180 h.

Drugie działanie polegało na objęciu wsparciem 128 osób uzależnionych od alkoholu po odbytych leczeniu w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego w łącznym wymiarze 300 h.

Działalność mającą na celu włączenie osób uzależnionych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie marginalizacji, prowadziły następujące organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie „OdNowa” Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równolegle ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych.

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równolegle ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych.

Stowarzyszenie Klubu Abstynenta Wzajemnej Pomocy „Oaza” w Świdniku

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równolegle ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych.

Ważna grupa działań została zaproponowana do realizacji osobom uzależnionym, doświadczającym epizodów przemocy domowej. W roku 2025 ROPS w Lublinie w tym obszarze problemowym prowadził współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi:

Stowarzyszenie „OdNowa” Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równolegle ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych oraz włączenia osoby uzależnionej do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Stowarzyszenie Klubu Abstynenta Wzajemnej Pomocy „Oaza” w Świdniku

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równolegle ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych.

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równolegle ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych.

Redukcja szkód to system określonych działań wielodyscyplinarnych, mających na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie skutków zdrowotnych przyjmowania substancji psychoaktywnych. Organizacje pozarządowe zajmujące się redukcją szkód zapewniły usługi, które oferowane uczestnikom tych działań były źródłem dokonywania pozytywnych przemian w ich życiu, były to:

Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” w Chełmie

Pierwszym cyklem działań pomocowych objęto 60 uczestników wsparcia (20 osób uzależnionych po ukończonym programie terapii uzależnień, 20 osób pijących szkodliwie, 20 osób będących członkami rodzin). W tej grupie przeprowadzono indywidualne poradnictwo psychologiczne i terapeutyczne, indywidualne poradnictwo psychiatryczne, warsztaty umiejętności psychospołecznych, warsztaty rozwoju osobistego, zapobiegania nawrotom, poradnictwo rodzinne, zajęcia edukacyjno-informacyjne, podjęto rozwiązywanie problemów w ramach interwencji kryzysowej. Przeprowadzono zajęcia aktywizacji społeczno-zawodowej dla 20 osób.

Fundacja Między Nami w Krężnicy Jarej

Fundacja dla grupy 30 osób uzależnionych (w tym osób po terapii uzależnień), zorganizowała zindywidualizowane działania wspierające, obejmujące zajęcia terapeutyczne

indywidualne i grupowe (120 h), wsparcie socjalne (135 h), wsparcie psychologiczne (80 h). Zrealizowano również pięciodniowy pobyt terapeutyczno–integracyjny dla 14 osób.

Związek Stowarzyszeń Abstynenckich Województwa Lubelskiego z siedzibą w Świdniku

Stowarzyszenie zorganizowało pięciodniowy obóz rehabilitacyjno–szkoleniowy, w ramach którego były realizowane szkolenia zawodowe dla 20 osób dorosłych (z problemem alkoholowym oraz osób współuzależnionych) będących członkami stowarzyszeń abstynenckich w dziesięciu powiatach województwa lubelskiego.

Stowarzyszenie „OdNowa” Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie

Stowarzyszenie objęło wsparciem 35 osób (z problemem uzależnienia od alkoholu i członków rodzin), w ramach którego zrealizowano poradnictwo rodzinne, interwencje kryzysowe, konsultacje socjalne, konsultacje prawne, doradztwo finansowe, warsztaty aktywizacji społeczno-zawodowej oraz warsztaty umiejętności psychospołecznych.

Drugie działanie Stowarzyszenia skierowane było do 40 osób w wieku 18-50 lat używających substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i obejmowało: indywidualne rozmowy motywujące, interwencje kryzysowe, zajęcia informacyjno-edukacyjne oraz konsultacje prawne, łącznie 195 h.

Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie

Działania objęły 87 osób, którym wykonano anonimowo badania w kierunku HIV, HCV i kiły oraz przeprowadzono doradztwo okołotestowe.

Przedstawiona informacja ilustruje działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 3: *Zwiększenie dostępności do systemu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom.*

7. DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA W OBSZARZE ZAGROŻENIA UZALEŻNIENIAMI

Istotnym i wiarygodnym źródłem informacji dotyczących skali spożywania alkoholu oraz używania substancji psychoaktywnych przez młodzież i osoby dorosłe są badania społeczne. Uzyskiwane w ich ramach wyniki stanowią podstawę do prowadzenia efektywnej polityki społecznej w obszarze profilaktyki uzależnień oraz ochrony zdrowia psychicznego.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zlecił wykonanie badania społecznego pn.: „Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie używania substancji psychoaktywnych wśród osób dorosłych oraz ich dostępności”. Wyniki tego badania

posłużyły opracowaniu diagnozy dla Programu na lata 2026-2030 oraz Raportu z Monitoringu Wojewódzkiego Eksperta ds. Narkomanii. Raport został zamieszczony na stronie internetowej ROPS.

Cel operacyjny 4: Zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom poprzez monitorowanie i badanie sytuacji epidemiologicznej oraz dostępności substancji psychoaktywnych

8. POMOC DZIECIOM I MŁODZIEŻY Z FAS/FASD

Systemowe wsparcie i terapia dzieci z FASD oraz działania edukacyjne dla ich rodziców i opiekunów są współczesnym rodzajem misji społecznej skierowanej w stronę pomocy dzieciom narażonym na działanie alkoholu w okresie prenatalnym. Podstawowym celem działania Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie było prowadzenie diagnozy dzieci i młodzieży z terenu województwa lubelskiego w kierunku FAS/FASD oraz opracowanie i realizacja postępowania terapeutycznego w przypadkach potwierdzonych diagnozą. Uzyskane w roku 2025 rezultaty pracy Punktu i zaangażowania grupy specjalistów ilustruje poniższe zestawienie:

W odniesieniu do pomocy dziecku:

- 1) Liczba godzin przeprowadzonych diagnoz – 1 208,
- 2) Liczba dzieci zgłoszonych do diagnozy– 134,
- 3) Liczba sporządzonych diagnoz u dzieci zgłoszonych– 167,
- 4) Liczba dzieci, u których zdiagnozowano FAS/FASD – 155,
- 5) Liczba godzin przeprowadzonych terapii – 1 170,
- 6) Liczba wszystkich dzieci uczestniczących w terapii – 43.

W odniesieniu do pomocy rodzicom/opiekunom dzieci

Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD oferuje wsparcie edukacyjne dla rodziców i opiekunów, zarówno w formie indywidualnej jak też grupowej. Konsultacje indywidualne ze specjalistami przeprowadzono w wymiarze 88 h, dla 30 osób. Wsparcie dla rodziców/opiekunów dzieci realizowane było w ramach działalności następujących grup:

Grupa psychoedukacyjna licząca 10 osób

Celem spotkań grupy psychoedukacyjnej było udzielenie wsparcia poprzez przekazanie rodzicom i opiekunom dzieci z FAS/FASD wiedzy pomocnej do tworzenia warunków m.in. do rozwijania osobistej i społecznej świadomości; uświadomienia sobie swojej sytuacji rodzinnej/społecznej, poznawania wzajemnych różnic i podobieństw; wzbogacenia

swoich doświadczeń i umiejętności radzenia sobie z problemami; osiągnięcia stabilności emocjonalnej, rozwijania optymalnych strategii przezwyciężenia nieprzyjemnych stanów psychicznych, rozwijania sztuki wyrażania emocji i komunikacji z innymi.

Spotkania grupy psychoedukacyjnej prowadzone były w formie zajęć zespołowych, przy wykorzystaniu aktywnych technik uczenia się takich jak warsztaty, dyskusje oraz wykłady. W roku 2025 odbyły się cztery spotkania grupy w wymiarze po 3 h każde.

Grupa wsparcia licząca 37 osób

Celem spotkań grupy wsparcia było udzielenie wzmocnienia dla rodziców i opiekunów dzieci z FAS/FASD poprzez stworzenie warunków m.in. do: rozwijania osobistej i społecznej świadomości; wzbogacenia swoich doświadczeń i umiejętności radzenia sobie z problemami; osiągnięcia stabilności emocjonalnej; rozwijania optymalnych strategii przezwyciężenia nieprzyjemnych stanów psychicznych, rozwijania sztuki wyrażania emocji i komunikacji z innymi. Grupa wsparcia łączyła rodziców przeżywających podobne problemy, którzy oczekiwali pomocy i przestrzeni dla rozmów i wymiany doświadczeń.

Spotkania były prowadzone w formie zajęć grupowych przy wykorzystaniu aktywnych technik terapeutycznych jak np. warsztaty, psychodramy, dyskusje oraz analiza pojedynczego przypadku. W roku 2025 odbyło się 11 spotkań grupy w wymiarze po 3 h każde.

Funkcjonowanie RPDiT FAS/FASD w Lublinie oparte było w roku 2025 na następujących kierunkach działalności:

- prowadzenie kompleksowej diagnozy w kierunku FAS/FASD dla dzieci z terenu województwa lubelskiego;
- prowadzenie wielospecjalistycznej terapii dostosowanej do indywidualnych potrzeb podopiecznych RPDiT FAS/FASD w Lublinie;
- udzielanie profesjonalnego wsparcia dla rodziców/opiekunów dzieci poddanych terapii;
- organizowanie działalności edukacyjnej o charakterze zawodowym dla specjalistów Punktu;
- prowadzenie działalności edukacyjnej dla rodziców/opiekunów w zakresie nabycia kompetencji do dalszej pomocy dziecku po okresie terapii w Punkcie;
- organizowanie działalności informacyjnej i edukacyjnej dla organizatorów i realizatorów procesu wsparcia dziecka i rodziny na poziomie gminy i powiatu.

W roku 2025 Punkt udzielił pomocy 3 osobom z Ukrainy. Środki finansowe na działalność Punktu w roku 2025 w wysokości **555 278,54 zł** pochodziły z budżetu SWL.

Przedstawiona informacja ilustruje działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 5: *Zwiększenie dostępności do systemowego wsparcia w zakresie FAS/FASD prowadzonego przez Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie.*

9. PREZENTACJA WSKAŹNIKÓW CELÓW OPERACYJNYCH PROGRAMU

Wskaźniki przedstawione w niniejszej części Raportu pozostają w ścisłym związku z działaniami zrealizowanymi w ramach poszczególnych celów operacyjnych. Cele te zostały omówione w ujęciu opisowym w punkcie „Efekty realizacji w roku 2025 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025”.

Cel główny Programu „*Ograniczenie zakresu występowania na terenie województwa lubelskiego problemów społecznych i zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych*”.

Cel operacyjny 1. *Zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców województwa lubelskiego w tym m.in. kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie/przemocy domowej*

Tabela 1. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 1

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnika	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźnika
1. liczba działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów uzależnień oraz przemocy w domowej zrealizowanych przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty przy współpracy z ROPS w Lublinie	20	25	55
2. liczba i nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych rozdystrybuowanych przez ROPS w Lublinie, w tym przy współpracy z organizacjami pozarządowymi lub innymi podmiotami	12/12 160	74/29 646	28/26 000
3. liczba publikacji np. komunikatów, ogłoszeń, podstron, kampanii społecznych, informacyjnych na stronie internetowej ROPS w Lublinie (i/lub innych mediach, w tym mediach społecznościowych)	46	47	130
4. liczba szkoleń zrealizowanych przez ROPS w Lublinie lub organizacje pozarządowe przy wsparciu ROPS w Lublinie	6	10	18
5. liczba uczestników szkoleń	234	280	620

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnika	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźnika
6. liczba interdyscyplinarnych spotkań w ramach współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu uzależnień oraz w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie z problemem uzależnień realizowanych przy <u>współpracy z ROPS w Lublinie</u>	60	42	210
7. liczba interdyscyplinarnych spotkań w ramach współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu uzależnień oraz w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie z problemem uzależnień z udziałem przedstawicieli z ROPS w Lublinie	41	80	160
8. liczba działań podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia w województwie lubelskim w tym takich, których organizatorem jest WOTUW w Lublinie	6	2	21
9. liczba pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia w województwie lubelskim uczestniczących w działaniach podnoszących kwalifikacje zawodowe w tym takich, których organizatorem jest WOTUW w Lublinie	71	32	180
10. liczba superwizji pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu z terenu województwa lubelskiego (których organizatorem jest WOTUW w Lublinie)	5	9	14

Komentarz:

Wartości wskaźników wskazują na konsekwentne i szerokie działania informacyjne. Przyjęcie wskaźników nr 1, nr 2, nr 3 dla tego celu operacyjnego, które są o podobnym charakterze oddziaływania, lecz różnią się tylko formą przekazu, jest podstawą do ich usystematyzowania. O poziomie wiedzy mieszkańców województwa lubelskiego w tym m.in. kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom nie decyduje liczba zrealizowanych działań lecz zakres treści przekazywanych bezpośrednio oraz ankieta sprawdzająca ich nabycie. W kontekście tego wniosku wartości wskaźników nr 4 i nr 5 pozwalają założyć wysoką efektywność szkoleń zrealizowanych przez ROPS w Lublinie lub organizacje pozarządowe przy wsparciu ROPS w Lublinie. Zwiększająca się corocznie liczba kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy domowej stwarza gwarancję skutecznej realizacji Programu w roku 2026.

Uczestnicy organizowanych szkoleń potwierdzili w ankietach ewaluacyjnych wysoki poziom merytoryczny przekazywanej wiedzy i potrzebę stałego doskonalenia w obszarze profilaktyki uzależnień, co wymagać będzie od jego organizatorów zwiększenia środków finansowych na ten cel.

Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości i zasięgu działań profilaktycznych w obszarze uzależnień

Tabela 2. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 2

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
1. liczba działań z profilaktyki uniwersalnej (w tym programów rekomendowanych) dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	15	8	45
2. liczba odbiorców tych działań	932	257	2 500
3. liczba działań profilaktyki selektywnej i wskazującej (w tym programów rekomendowanych) dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	5	7	14
4. liczba odbiorców tych działań	660	3360	1 600
5. liczba programów profilaktyki uniwersalnej rekomendowanych lub o potwierdzonej skuteczności dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	3	6	10
6. liczba odbiorców objętych ww. programami	141	120	420
7. liczba programów profilaktyki selektywnej i wskazującej rekomendowanych lub o potwierdzonej skuteczności dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	5	6	14
8. liczba odbiorców objętych ww. programami	660	3300	1 600

Komentarz:

1. Brzmienia merytoryczne wskaźników nie pozwalają w sposób jednoznaczny ocenić ich korelacji z treścią celu operacyjnego 2. Należy usystematyzować nazwy wskaźników w odniesieniu do efektów społecznych jakie z założenia mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub udowodnionej skuteczności tzn. mających pozytywny efekt ewaluacyjny.

2. W związku z przyznawaniem dodatkowej punktacji w konkursie ofert na realizację zadania publicznego dla podmiotów wdrażających programy rekomendowane i o potwierdzonej skuteczności, realizowane w formie kompleksowego wsparcia, a nie jednorazowych lub akcyjnych działań, zachodzi potrzeba zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na realizację tego typu zadań.
3. W roku 2025 szczególnie wyróżnia się wartość wskaźnika nr 8, dotyczącego liczby odbiorców działań profilaktyki selektywnej. Wynik ten odzwierciedla intensyfikację działań partyworkingowych kierowanych do młodzieży o podwyższonym ryzyku pierwszego kontaktu z narkotykami i nowymi substancjami psychoaktywnymi. Wskazuje to na konieczność kontynuacji tych działań.

Cel operacyjny 3: Zwiększenie dostępności do systemu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom

Tabela 3. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 3

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
1. liczba programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	1	6	3
2. liczba osób objętych tymi programami	50	272	120
3. liczba programów reintegracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	4	5	11
4. liczba osób objętych tymi programami	220	354	560
5. liczba działań leczniczych, terapeutycznych, psychoterapeutycznych, rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz działań dotyczących pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie/domowej	7	5	18
6. liczba uczestników tych działań	448	354	1 000
7. liczba działań w ramach działalności WOTUW w Lublinie dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	2	3	6

Komentarz:

Spośród siedmiu wskaźników przyjętych dla tego celu operacyjnego szczególnie wyraźnie rysują się wartości osiągnięte w 2025 roku. Podkreślają one skalę efektów działań ukierunkowanych na udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom — zarówno

w obszarze rozwijania nowych kompetencji osobistych, jak i wzmacniania aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, przeciwdziałania przemocy domowej oraz realizacji działań reintegracyjnych.

Cel operacyjny 4: Zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom poprzez monitorowanie i badanie sytuacji epidemiologicznej oraz dostępności substancji psychoaktywnych

Tabela 4. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 4

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
1. liczba przeprowadzonych badań wśród dorosłych mieszkańców województwa lubelskiego	1	1	1
2. liczba przeprowadzonych badań wśród młodzieży szkolnej (m.in. ESPAD)	1	0	1
3. liczba raportów z monitorowania problemu uzależnień opracowanych przez ROPS w Lublinie	3	1	8
4. liczba raportów oraz publikacji z badań i analiz dotyczących uzależnień opublikowanych na stronie internetowej ROPS w Lublinie	7	2	11

Komentarz:

Analiza treści i wartości liczbowych wskaźników pod kątem osiągnięcia skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom pozwala sformułować wniosek, że wyniki przeprowadzonych badań społecznych wśród dorosłych mieszkańców województwa lubelskiego (wskaźnik nr 1) był podstawą opracowania realnej diagnozy, która pozwoliła na wypracowanie oczekiwanych społecznie rozwiązań w zakresie profilaktyki uzależnień dla Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2030.

Cel operacyjny 5: Zwiększenie dostępności do systemowego wsparcia w zakresie FAS/FASD prowadzonego przez Regionalny Punkt Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie

Tabela 5. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 5

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnikó w	Osiągnięta wartość wskaźnikó w	Docelowa wartość wskaźnikó w
1. liczba szkoleń/ konferencji/seminariów dla profesjonalistów	13	39	40
2. liczba profesjonalistów uczestniczących w szkoleniach/konferencjach/seminariach	135	300	400
3. liczba pozostałych interdyscyplinarnych spotkań dla profesjonalistów w ramach współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu FAS/FASD m.in. grupy robocze, wizyty studyjne	24	63	80
4. liczba działań edukacyjno-informacyjnych realizowanych przez RPDiT FAS/FASD	24	35	80
5. liczba upowszechnionych/udostępnionych informacji (m.in. komunikatów, ogłoszeń, podstron, kampanii społecznych, informacyjnych)	14	10	40
6. liczba podmiotów, które otrzymały materiały informacyjno-edukacyjne	2 318	4200	7 000
7. liczba osób zgłoszonych do diagnozy	59	134	400
8. liczba zakończonych diagnoz	25	167	250
9. liczba dzieci uczestniczących w terapii	0	43	50
10.liczba grup psychoedukacyjnych dla rodziców i opiekunów	0	1	4
11.liczba uczestników grup psychoedukacyjnych	0	10	40
12.liczba grup wsparcia dla rodziców i opiekunów	0	1	4
13.liczba uczestników grup wsparcia	0	37	40
14.Liczba superwizji dla zespołu diagnostyczno-terapeutycznego RPDiT FAS/FASD	1	1	4

Komentarz:

Spośród czternastu wskaźników przyjętych dla tego celu operacyjnego, wartości liczbowe wskaźników nr 7,8,9 w sposób istotny wskazują na osiągnięty w roku 2025 efekt działań w postaci zapewnienia dostępności do systemu wsparcia Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie, co jednocześnie pozwoliło skutecznie realizować niezbędny zakres pomocy kierowany do dziecka i jego rodziny.

IV. Podsumowanie

W 2025 r. Samorząd Województwa poprzez realizację celów operacyjnych Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 wspierał działania profilaktyczne, lecznicze, rehabilitacyjne, reintegracyjne oraz edukacyjne wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki alkoholowej, narkotykowej i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Istotą tej aktywności była merytoryczna obecność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej jako podmiotu rozwijającego i wzmacniającego współpracę poziomą i pionową z wieloma instytucjami, podmiotami społecznymi oraz osobami, działającymi aktywnie na rzecz prewencji i profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania problemów społecznych wynikających z używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Do najważniejszych działań zrealizowanych zgodnie z treścią Programu należy zaliczyć:

- Objęcie rekomendowanymi programami profilaktyki selektywnej prawie czterotysięcznej grupy młodzieży z uwagi na obecność w ich życiu czynników ryzyka związanych z używaniem narkotyków lub podejmowaniem innych zachowań ryzykownych. Jest to młodzież, która w wyniku przebywania w niekorzystnych środowiskach wychowawczych, bardziej niż inna narażona jest na uzależnienia, występowanie aspołecznych zachowań oraz innych zaburzeń rozwoju.
- Organizacja konferencji regionalnych mających na celu popularyzację aktualnej i rzetelnej wiedzy na temat uzależnień oraz zaprezentowanie najnowszych wyników badań w tym obszarze. Konferencje wskazywały kierunki skutecznej profilaktyki oraz mobilizowały przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, pełnomocników ds. uzależnień, profilaktyków uzależnień pracujących z dziećmi i młodzieżą, przedstawicieli oświaty, ochrony zdrowia, policji oraz organizacji pozarządowych zajmujących się obszarem uzależnień, tak aby województwo lubelskie stało się w kraju regionem wiodącym w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Zorganizowanie i przeprowadzenie w ramach projektu pn. „Efektywna polityka społeczna w województwie lubelskim”, który jest finansowany ze środków programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021 – 2027 Działanie FERS 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego, cyklu szkoleń dla osób realizujących na poziomie lokalnym i regionalnym działania z zakresu polityki społecznej w obszarze profilaktyki uzależnień.
- Działalność Regionalnego Punktu Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie w zakresie prowadzenia diagnozy dzieci i młodzieży z terenu województwa lubelskiego w kierunku

FAS/FASD, opracowanie i realizacja postępowania terapeutycznego w przypadkach potwierdzonych diagnozą, systemowe wsparcie i terapia dzieci oraz działania edukacyjne dla ich rodziców i opiekunów.

- Rozwijanie przez Regionalny Punkt Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie działalności informacyjnej i szkoleniowej mającej na celu budowanie wśród pracowników jednostek pomocy społecznej, poradni rodzinnych, powiatowych poradni psychologiczno-pedagogicznych lokalnych systemów wsparcia na rzecz promowania trzeźwości i postaw prozdrowotnych w związku z rolą prokreacyjną człowieka.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które zostały wyłonione w ramach otwartych konkursie ofert do realizacji zadania publicznego Województwa Lubelskiego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.
- Organizowanie wydarzeń o charakterze wojewódzkim (konferencje, warsztaty, wizyty studyjne) skierowanych do specjalistów i praktyków działalności profilaktycznej i leczniczej, mających na celu wymianę wiedzy i doświadczeń, prezentowanie wyników badań społecznych, nowych teorii i poglądów dotyczących współczesnych zagrożeń oraz wniosków związanych z potrzebą podejmowania skutecznych rozwiązań w obszarze profilaktyki i leczenia uzależnień.
- Prowadzenie działalności badawczej, w ramach której zlecone zostało badanie społeczne pn.: „Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie używania substancji psychoaktywnych wśród osób dorosłych oraz ich dostępności” oraz upublicznienie raportu końcowego w dniu 30 maja 2025 r.
- Pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym wobec których zastosowano całościowo zindywidualizowane formy wsparcia polegające na przygotowaniu do samodzielności życiowej, zwiększające szanse na trwałe wyjście z nałogu oraz ukształtowanie stabilnych warunków funkcjonowania i budowania relacji w środowisku rodzinnym.
- Konsekwentna realizacja programów profilaktycznych o potwierdzonej skuteczności z zakresu profilaktyki uniwersalnej, profilaktyki selektywnej i wskazującej zaliczanych do grupy programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.
- Rozwinięcie i realizacja systemu szkoleń zawodowych dla osób zaangażowanych zawodowo w działalność profilaktyczną, informacyjną, popularyzatorską, edukacyjną, leczniczą, terapeutyczną, naprawczą podnoszących ich kompetencje w obszarze uzależnień.
- Wdrożenie systemu szkoleń metodycznych dla profilaktyków, realizatorów profilaktycznych programów zdrowotnych o potwierdzonej skuteczności i naukowych

podstawach, znajdujących się w bazie programów rekomendowanych, które są zalecane w obszarze profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, wskazującej.

- Konsekwentne rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych wśród uczestników regionalnych wydarzeń społecznych, których tematyka była związana z problematyką uzależnień oraz ochroną zdrowia psychicznego.
- Udzielenie wsparcia finansowego dla Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lublinie działającego w strukturze Szpitala Neuropsychiatrycznego im. Profesora Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie na pokrycie kosztów szkoleń zawodowych i superwizji dla pracowników tej jednostki.
- Działalność Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii w 2025 r. Pani Justyny Syroka, koncentrująca się na zaangażowaniu w aktywny dialog społeczny, formułowanie wniosków sprzyjających kształtowaniu adekwatnej do sytuacji strategii reagowania na problem narkomanii w województwie lubelskim, osobiste zaangażowanie w podjęcie działalności i przygotowanie oferty pomocowej przez Centrum Redukcji Szkód w Lublinie.

Biorąc pod uwagę obowiązujące w polskim ustawodawstwie rozwiązania prawne oraz słuszny pogląd, że inicjacja alkoholowa winna dotyczyć osób pełnoletnich najwcześniej po ukończeniu 18 r.ż. a wyniki wielu badań potwierdzają, że wczesne spożywanie alkoholu oraz eksperymentowanie z substancjami psychoaktywnymi innymi jak alkohol nadal dotyczy dużej grupy młodzieży, to wskazujemy kilka kierunków koncentracji uwagi profilaktyków i polityków społecznych przy planowaniu systematycznej pracy w obszarze zdrowia psychicznego i promocji trzeźwości. Są to:

- Zwiększenie wiedzy rodziców, nauczycieli i pedagogów w obszarze uzależnień od alkoholu, narkotyków czy zachowań behawioralnych.
- Prowadzenie edukacji publicznej oraz medialnych kampanii społecznych w zakresie problematyki uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym związanych z ich okazjonalnym i ryzykownym przyjmowaniem.
- Organizacja konferencji, seminariów, narad, szkoleń oraz warsztatów, które koncentrują się na zdobywaniu nowej wiedzy, wymianie doświadczeń oraz promowaniu dobrych praktyk w obszarze profilaktyki uzależnień.
- Edukacja kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym.
- Systemowe wsparcie dla dzieci z FASD oraz ich rodziców i opiekunów.
- Rozwijanie dalszej współpracy z organizacjami pozarządowymi w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- Zwiększenie liczby oddziaływań edukacyjnych nakierowanych na rodziców zwiększających ich kompetencje wychowawcze, a także prowadzenie szkoleń dla kadry zajmującej się problematyką przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinach, gdzie jednocześnie stwierdzone zostały problemy związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych.

W tym kontekście warto mieć na uwadze wnioski z badania ESPAD przeprowadzonego w województwie lubelskim w 2024 r. na próbie reprezentatywnej uczniów pierwszych (wiek: 15-16 lat) i trzecich (wiek: 17-18 lat) klas szkół średnich województwa lubelskiego, z których wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży.

Badanie potwierdziło, że chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 67,5% uczniów z młodszej grupy i 86% uczniów ze starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 31,2% 15 - i 16-latków i 52,5% 17- i 18-latków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości.

Wyniki badania wskazują też na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych niż legalnych. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia to większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 17,6% młodszych uczniów i 33,1% starszych uczniów. Na drugim miejscu w grupie substancji nielegalnych pod względem rozpowszechnienia są substancje wziewne (około 7% w obu grupach).

W odniesieniu do osób dorosłych badanie przeprowadzone przez Towarzystwo Nowa Kuźnia w Lublinie pod nazwą „Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie używania substancji psychoaktywnych wśród osób dorosłych oraz ich dostępności” w sposób nie budzący wątpliwości dostarczyło wiedzy związanej ze spożywaniem alkoholu w różnych grupach wiekowych (25-44, 45-64, 65-85 lat). Niemniej wspólny obraz używania alkoholu wśród dorosłych tworzą następujące fakty:

- We wszystkich grupach wiekowych najczęściej używaną substancją psychoaktywną jest alkohol.
- Pierwsze miejsce, co do częstości spożywania zajmuje piwo, na drugim miejscu jest wódka, która odnotowała największy przyrost w spożyciu.

- Podstawową przyczyną używania alkoholu jest kontekst hedonistyczny, a następnie potrzeba rozładowania napięcia wewnętrznego i poprawy nastroju.

W przypadku nielegalnych substancji psychoaktywnych, niezmiennie od wielu lat, na pierwszym miejscu znajduje się marihuana. W ciągu 30 dni przed badaniem używało jej 15% dorosłych mieszkańców województwa lubelskiego.

Do podstawowych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych należy zaliczyć:

- Niewydolność wychowawczą rodzin biologicznych.
- Przemoc domową o charakterze psychicznym, fizycznym i ekonomicznym.
- Konflikty z prawem.
- Zaburzenia i choroby psychiczne.
- Prowadzenie pojazdów mechanicznych pod wpływem substancji psychoaktywnych.
- Używanie alkoholu przez kobiety w ciąży.
- Niedostatek materialny z powodu utraty zdolności do pracy, niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków na alkohol. Często dochodzi do marnotrawienia wsparcia udzielanego w ramach pomocy społecznej.

Przedstawione powyżej fakty i wnioski rekomendujemy do uwzględnienia przez realizatorów Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2030 będący Załącznikiem do uchwały nr XVIII/280/2025 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 18 grudnia 2025 r.

Lublin, dnia 24 lutego 2026 r.